

MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken Oktober' 25-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Oktober' 2-dikán ismét özszerontotak *Nottinghamban* az úgynevezett Ludditák két fabrikát *Winter* nevű tulajdonosnak hazánál. Egyébhez semmihez nem nyultak. Fegyveresen mentek a' gonoszok a' házára. Csak gyermekek voltak otthon a' háznál, 's mások sem mehettek segítségre, mert az után is fegyveresek állottak a' ház előtt. Valami 50-nem voltak a' vitézek, akik ezt a' hősit tselekedetet elkövették. Mikor a' rontásnak vége volt, az égygyik közzülök kisütötte a' pístolyát, 's ezen jeladásra égszeriben mind eloszlottak. Hogy vagy égygyet elfogtak volna közzülök, nem olvassuk. — A' *Tamesis* partján Londonban egy időtől fogva nagyon el kezdett hatalmasodni a' tolvajkodás, hanem Lordmajor *Wood* egy igen munkás ember lévén, a' Tanácsban hathatós eszközöket projektált, és határozottatott meg a' gonozságnak meggátoltatására.

A' Parlamentum' alsó háza egy biztoságot rendelt vala ki a' koldulás' elhatalmasodása' állapotjának megvysgálására, a' melly kivált a' nagy városoknak nagy terhite kezdett lenni, kivált ezen újabb időkben. *Londonban* úgy úzik ezt, mint egyéb nagy jövedelmű mesterségeket. A' nevezett biztoság feles munkát adott-ki ezen tárgyról; sok ritka történeteket hord-fel beune. Egy vak koldust nevez-meg, a' ki átaljában vévén, napjában három aranyra szokta vinni a' maga keresetét. Egy olyan insti-

tútumnak is akadott nyomába a' biztoság, a' hol miat valamely valóságos oskolában úgy tanítja egy vén aszszony a' koldusoknak készülő gyermekeket, arra, hogy miként kelljen az embereket beszéd, intések, tagmozgatás, ábrázat, kéz-, vályonagatás, 's egyéb e'féle tettetéseik által könyörületességre indítani. Még *Assecurans Társaságok* is találtattak már, a' mellyek valóságos özszzetsatolódásba avatkoztak ezen alacsony keresethől élő emberek' nemével. A' mód réá ez, hogy a' koldusok mikor jól van állapotjuk, mikor jó keresetjek van, apránként de folytában fizetnek valami kevés, de meghatározott summátskat az *Assecurans Társaságoknak*, a' mellyért ezek tartani tartoznak bizonyos esetekben a' koldusokat, akkor p. o. ha valamely környülállás miatt nyomoruságra jutnak 's több e'felék. Kijött, hogy nevezetes és betsületes emberek belé elegyítették magokat ebbe a' koldusok' *assecurálásába*, és szép summákat nyertek. Egész árendát tsináltak a' dologból. Bizonyos kötésre mennek égygyütt a' koldusok és az Arendások vagy *Assecurán-sok*. Egyebek közt az is elő fordul a' feltételek között, hogy ezek, a' hosszszas essözésekben 's téli nagy hidegekben naponként mennyit fizessenek amazoknak. A' koldulás' systemájának tsaknem hitel felett való környülállásai beszéltetnek elé ezen írásban.

Végezetre, egy egész hétig tartott voksolás után elvégezte a' *Londoni* polgárság a' Lordmajorválasztást. Oktober' 5-dikén tartatott a' voksoknak utólszori felszámlálá-

sa. Az eddig volt Lordmájor Wood 2635, Combe 2397, 's az ő antagonistájak Smith 1053 voksokat kaptak. Míathogy a törvény szerint csak azt a kettőt lehet a 26 Senatoroknak eleibe terjeszteni az égygyiknek kiválasztása 's megerősítése végett, a kikre legtöbbben voksoltak: tehát Wood és Combe feladattak; Smith pedig kimaradt. Hanem így okoskodtak a Ministerek 's az ő egyéb barátjai: Woodot nem választthatják a Senatorok, mert nintsen az új időkből példára, hogy valaki egymásután két esztendőig polgármesterkedett volna, tehát Combét fogják választani. Igen de Combe már megmondotta, hogy nem fogja felvállalni: tehát a fog belőlle következni, hogy másodszeri voksolásra kerül a dolog, 's ekkor talám Smith fog, az ő barátjainak iparkodásaitól több voksot kapni. — Hanem nagyon megtsálták magokat a kik így okoskodtak, mint hogy a későbbi levelekben, a melyek Oktob. 8-dikan indultak Londonból, ezeket olvassuk: —

„Az a vetélkedés, hogy ki legyen jövőendőben a Londoni Májor, ma elvégződék, 's az Aldermánok tsakugyan jónak találák teljesíteni a Londoni lakosok kívánságát. Woodot jövőendőre is megerősíték a Polgármesterségben. Ugy vélekednek, hogy az Aldermánok, kik különbben mind a Ministeri részen vannak, azért engedtek ezen dologban a népek, hogy attól tartottak, hogy ha másodszeri voksolásra bocsátják a dolgot, a polgárok az által még jobban felingerlődnék, 's majd a Parlamentomi képviselőknél választatásakor is mind olyan emberekre fognak voksolni, kik a Ministerekkel ellenkező részen vannak; így ellenben, talám inkább el fogják ezéjlokat énni a Parlamentumbéli képviselőkre néve.“

Mitoda tulajdonságú ember legyen ez a Wood a maga hivatalos foglalatosságában, megítélhetni a következő leírásból: — Mikor tavaly Polgármesterré tették, első gondja volt a Londoni utzákon egész ejje-

lenként rajmódjára nyüzsgő szajhákat összesze fogdosztatni. A politziai katonáknak (a kik itt *Constables*nek neveztetnek) egy csoportját maga mellé vévén, maga rendre vette az utzákat, 's minden különbség nélkül minden magánosan járkáló aszszonyembert összesze fogdosztatott, 's a város házához vitette őket, 's a következett napon mind maga személyesen kikérdezte. A vidékieket, szüleikhez és atyokfiához a falukra, vagy a közönségekhez haza küldötte, hogy, ha lehet, tsináljanak betsületes személyeket belőllök. A kik rútkeresetjének módjáról igen nagyon esmeretesek voltak, azokat fonó 's egyéb dolgozó házakba záratta, és ha szintén czélját egészszen el nem érhetette is, mint hogy az apák és anyák elromlottgyermeküket magokhoz sok helyeken vissza nem fogadván, ezek rongyosan 's koldus ruhában Londonba ismét tsordásan vissza sereglettek, a hol ismét összesze fogdosztatott, megintettek, de mint hogy egyebet nem lehetett vélek tenni, más nap reggel ismét szabadon bocsátattak — 's noha, így szoll az író, e még most is mind így foly — annyit azon közben tsakugyan még is véghez vitt Wood, hogy legalább már most egy kevésse vigyázóbbakká lettek ezek a szép személyek, 's legalább éjfelkor elszéllenednek az utzákról, holott eddig virradtig sereglettek, tolvajoknak és minden egyéb feslett életű embereknek társaságokban, az utzákon. A tolvajoknak, orgazdák-
nak, 's az éjjeli rosz vigyázóknak is nagy ellensége ez a Wood. Beszélik, hogy egyszer, valami napszamos ruhába öltözvén, 's valami motyót a hónya alá vévén, éjjel elindult égygyik utzan. Az éjjeli vigyázóknak meg lévén parantsolva, hogy ha valakit valami e felével ejtzaka az utzán talál-
nak, megvizsgálás végett a strázsaházhoz kísérjék, tehát Woodot is megszállította egy ilyen vigyázó, hanem ő egy tallért nyújtott neki oda, 's a strázsza minden további kö-
tölködzés nélkül eltörsátotta. Tovább men-
vén, 's egy más strázsza által ismét megszal-

littatván, ezzel is úgy tett *Wood*, mint a' másikkal, hanem ez felkiáltott, hogy hát, meg akarja ötöt vesztegetni! marsch a' strázsához! Hanem *Wood* ezzel nem ért meg, sőt 2 's azután 3 tallert is ígért a' strázsának, mind addig, míg végre ennek a' szívit is úgy meglágyította, hogy nem csak ez is szabadon elbocsátotta ötöt minden motyójával egygyütt, hanem még utzát is mutatott neki, hogy arra mennyen, mert ott semmi strázsza nem áll, a' ki ismét le tartóztatható. Más nap' mind a' két strázsát letették hivatalából. Kevesítette-é valamennyire Londonban a' tolvajokat ez a' történet, kérdés? egyéberánt minden esetben jó az, ha az előljárok vigyázók.

A' Parlamentumnak reformáltatásáról, mellyről egy időtől fogva oly sokat beszél- lenek az Ministeri részzel ellenkezők, ilyen nevezetes Státistikai megjegyzések jöttek-ki a' múlt esztendőben: — Minden 10,000 embertől kéne lenni az alsó házban két képviselőnek. *Angliában, Wálcessel* egygyütt, 10 millio felé, *Skotziában* nem éppen 2 millio, *Irlandiában* pedig 5 millio, és így mind egygyütt a' Nagy Britanniai egész egygyesült birodalomban 17 millio felé van a' lakonok' száma. Most tehát, minthogy az alsó ház' tagjai csak 658-tan vannak, innét a' következik, hogy, ha a' tehetőségnek is tekintetbe kell vétettetni, ezen három országoknak, mind egygyütt 497-tel kellene több képviselőiknek lenni az alsó házban, mint a' mennyin most vagynak, ily mérseklés szerént; *Angliának* *Wálcessel* egygyütt 298 helyett 645-nek, *Skotziának* 54 helyett 106-nak, *Irlandiának* pedig 148 helyett 249 képviselőket kellene küldeni az alsó házba.

A' mi a' felső házat illeti, melly a' *Pair*kből áll, arról ezeket jegyzik-meg: —

Angliának 17, *Skotziának* 8, *Irlandiának* 1, mind egygyütt, *Wellington* is ide számláltatván, 27 *Hertzegek* —

Angliának 15, *Skotziának* 3, *Irlandiának* 8, mind egygyütt 26 *Marquis*ek —

Angliának 27, *Skotziának* 41, *Irlandiának* 79, mind egygyütt 149 *Gróf*jaik —

Angliának 23, *Skotziának* 4, *Irlandiának* 51, mind egygyütt 78 *Vice-Gróf*jaik —

Angliának 140, *Skotziának* 22, *Irlandiának* 82, mind egygyütt 244 *Bárók* — tehát a' három egygyesült országoknak mind egygyütt, 522 *Fő Nemes*ek vagy *Pair*jeik: vagynak.

Frantzia Ország.

Párisban a' *Conciergerie* nevű fogházban a' templomot (kápolnát) helyre állították, oly módon, hogy összsztatoitása legyen azon szobával, melyben a' szerentsetlen Királyné a' maga életének utolsó szomorú napjaiban lakott. Ezen szobában egy gyászos emlékeztető oszlopot állítottak fel, 's arra, ezen gyászos környúláláshoz illő irást metzettek fel déák nyelven. *Frantzia* nyelven pedig a' Királynénak *Erősbet Királyi Hertzegaszszonyhoz* írott leveleléből az itt következő érzékeny szavait tették fel az oszlop' aljára: *Él ne felejtse: az én fiam soha a' maga atyának utolsó szavait, mellyet én neki itt még egyszer szívére kötök: Soha se iparkodjék azon, hogy halálunkért loszszút aljon! Én minden ellenségeimnek megbocsátok, azon rosszszért, mellyet véltem elkövetek.*

Oktobernek 16-dik napja vala arra határoztatva, hogy azon, ez a' gyászos emlékeztető oszlop felszenteltessék, 's ennek alkalmatosságával az ugyan azon fogházbéli pap, ott, lélekért való misét mondjon. Ugyanott ezentúl minden vasárnapokon istentisztelet tartattatik, mellyen meg kell jelenni a' foglyoknak.

Az a' déák irás, a' melly ezen szomorú történetre nézve, az említett gyászos emlékeztető oszlopon olvastatik, ekeppen van: —

D. O. M.

Hoc in loco

MARIA-ANTONIA JOSEPHA-JOANNA

AUSTRICA, LUDOVICI XVI vidua,

Conjuge trucidato,

Liberis ereptis

In carcerem conjecta,

Per dies LXXVI aerumnis luctu et squalore adfecta,

Sed

Propria virtute innixa,

Ut in solio, ita et in vinculis,

Majorem fortunâ se praeibuit.

A scelestissimis denique hominibus

Capite damnata,

Morte jam imminente,

Aeternum pietatis, fortitudinis, omniumque virtutum

Monumentum hic scripsit,

Die XVI octobris MDCCXCIII.

Restituto tandem regno,

Carcer in.sacrarium conversus

Dicatus est

A. D. MDCCCXVI LUDOVICI XVIII regnantis

anno XXII,

Comite de Cazes a securitate publicâ Regis ministro,

Praefecto aedilibusque curantibus.

Quisquis hic ades,

Adora, admire, precare.

Nápoly.

Itt még September 18-dik napján semmi bizonyost nem tudtak az *Északi Amerikai Egyesült Státusok*' kívánságait illető alkudozóknak valószínűsége miatt felől. Hogy az *Amerikai* hajós sereg által vezett innét a' Messinai kikötőhelybe, a' bizonyos. A' Nápolyi Országlószék vissza adott azon Amerikai hajók között mellyeket *Murat* elvett volt, még meglévő néhány aprókat, még pedig mind két résznek megégyezésével. *Chauncey*, az *Amerikai* hajós sereg' vezére, *Messinában* szándékszik telelni; már le is rakatta hajóiról az ott lévő fegyveres házba a' szükség felett való hadi készületeket. —

Közönséges újságlevelek erősítik, hogy a' *Nápolyi Országlószék* kedves tudósításo-

kat vett legyen *Petersburgból* az eránt, hogy az Orosz birodalom és Nápoly között való kereskedésbeli kötés, minden órán meg fog készülni *Petersburgban*, 's ennek a' Nápolyi és az Orosz országlószékek között fennálló baratságos állapotnak lehet gyaníthatóképpen köszönni azt is, hogy az Amerikaiaknak kívánságaik miatt folyt villongások, ilyen égygyetértessel eltsendesíthettek.

Spanyol Ország.

A' Királyné és a' testvére az *Infáns Don Charlos'* felése, Sept. 28-dikán tar ottak igen dítsőséges pompázással a' magok *Madridba* való bemeneteljeket. A' menyegzői pompázások 29-dikben mentek véghez a' Szent Ferentz templomában. A' vígadózasok 's éjjeli világosítások még Oktober' 1-ső napján is tartottak. A' ki, így szoll égygyik *Parisi* újság, ezeket a' dítsőséges pompázásokat volta képpen képzelni akarja, azt gazdagon kielégítheti ezen tekintetben a' *Madridi* Udvari újságnak erről kijött rendkívülvaló darabja. A' közönséges *Amnestia* eránt való reménység azonközben még nem töltetett vala bé, és sokak félni kezdetek, hogy a' természettel jó szívu Királyt egyéb nagy tekintetek el fogják ezen kegyelmességtől tartoztatni. Egyéb eránt az egész félszigetet közönséges öröm lelkesíti ezen kettős házasságra nézve. September' 30-dikán közönséges kéztőlakolás volt az udvarnál, melynek alkalmatosságával, mint a' *Párisi Quotidienne* oróssíti, a' két menyaszszonyok 22.198 személyek által tsokoltatták meg kezeiket.

(*) Mai újságaink szerint már kijött ez az amnestia is.

Portugallia.

Hertzeg Kent nevű Anglus postahajó azzal a' hírel érkezett-meg a' múlt hónap' 24-dikén a' *Falmouthi* kikötőhelybe, hogy Sept. 5-dikén *Lisbonból* kivezven, még ott mindjár a' *Lisbonai* sántok mellett üzőbe vétetett két hajók által, mellyek fegyveres emberekkel voltak megrakattatva, a' kik bé-

érvén az Anglus hajót 's megtudván, hogy Angliai postahajó légyen, azonnal szabadon bocsátottak azt, hanem mindjárt azután két Hollandus hajót vettek üzőbe, 's a' mint gondolni lehet el is fogták őket. Eleintén úgy látszott, mint ha Afrikai Maurusok vagy Barbarusok lettek volna ezen tolvaj hajók, hanem későbbre *Baenos-Ajresieknek* lenni gondoltattak. A' *Kentnek* Lisbonából való elevezése előtt is érkeztek volt oda három olyan üres hajók, mellyeket hasonlóképpen ezen *Buenos Ayresi* tengeri ragadozók prédálfak vala ki.

B e t s.

Ó Cs. K. Felsége megfontolván, hogy azon Püspöki Semináriumokon kivül, a' mellyekben lelki pásztorságra való papok formáltatnak, semmi más egyéb olyan intézetek nintsenek, mellyekben a' papi rendnek jó talentumokkal bíró tagjai, azután, hogy a' magok theologiai tanulásokat előmenetelen elvégezték, időt, alkalmatosságot, és buzdíttatást találhatnának az értelembeli és erköltsi további kiformáltatásra, hogy azután a' tudományoknak felsőbb tanító helyeiken mint közönséges tanítók, mint papnevelő háznak előljárói, 's egyéb olyan foglalatosságokra is használtathatnának, a' mellyek nagyobb grádusú kiformáltatást kívánnak: egy tulajdonképpen való Institutumot fundált, melybe, az Érsekeknek és Püspököknek jóvállásokra, az Austriai Státusnak minden tartományaiból való, jó reménségű ifjú papok fognak felvétettetni, hogy a' közönséges tanuló helyeken és a' Püspöki Megyékhéli Seminariumokban elkezdett, értelembeli és erköltsi kipalléroztatásokat, tovább folytathassák. Ezen Insti-

tútum, itt a' Monarkhia' Fő városában a' *T. T. Augustinus Atyák'* épületének egyik elválasztott részében, fog az Oskolai esztendőnek elkövetkezésével kinyitattoi. Ó Cs. K. Felsége ezt az idők' szükségéhez alkalmaztatott Institutumot, melly az ő Felsége atyai intézete szerint arra való lészen, hogy a' vallásbeli és erköltsi pallérozódást jólévi módon előmeneteltesítse, össze tsátolta a' maga Udvari diplomával, az által, hogy annak Fő kormányozását *Frint Jákob* Apátúrra 's Udvari és Bürgbéli Plebánusra bízta, *Leonhard Mihály* Udvari Káplánt ugyan annak Spiritualis Igazgatójává, 's *Pletz József* Udvari új Káplánt, az ide való Universitásnál eddig volt Theologiae Adjunktust 's az Érseki Alumnatusnak tudománybeli Préfektusát Tudománybeli Igazgatójává nevezte kegyelmesen. Az intézetnek *Statutumai* közelébről kiadattatnak nyomtatásban.

Ó Cs. K. Felsége méltóztatott Gr. *Erdödi Pálffy Leopold* urat most már ő Excelentziáját, a' Gróf *Pálffy* Familia idősebb tagját N. Posony Vármegye eddig volt Fő Ispányi Administratorát, Cs. K. Titkos Tanátsóssá 's N. Posony Vármegye' V. Ióságol Fő Ispányává nevezni.

A' *Bavariai* Királyi koronaöbrökös Pinczet a' Szent István Magyar Királyi Rendnek nagy keresztjével méltóztatott megtisztelni ő Cs. K. Felsége.

Ugyan ezen Királyi ditsó Rendnek nagy keresztjével tisztelte meg ő Felsége *Schwarzenberg Josef* ő Hertzegségét is, az Udvari Jótévi Biztosságnak, több esztendőktől fogva böltsen és hűségesen folytatott kormányozásával való Felséges megelégedésének nyilvánkozttatásául.

- Okt. 22-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 322 1/3 forintot,
 — egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.
 Okt. 23-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 323 — forintot,
 — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért fl. — krt
 Okt. 24-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 324 3/8 forintot. —
 egy Császári aranyért, 15 fl. 15 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 28 kr. adtak —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Felsőges Urunk méltóztatott Fő Tiszt. *Ritzinger* György úr halála által az *Észtergonyi* Érseki Káptalanban megüresült *Lectori* hivatalra, ugyan azon F. T. Káptalanbeli Kanonokot 's Honthi Kerületbeli Esperestet *Stipsics* Ferencz Urat, az ő sokféle érdemeire való kegyelmes tekintetből, kinevezni.

Magyar Országí kommandírozó Generális, *Ferdinandus* Ó Kir. Fő Hercegsége, azon hivatalbeli utazásából, melyet a' Katonai dolog' állapotjának megvizsgálása végett az Országban tett vala, e' hónap' 13-dik napján *Budára*, kívánt jó egészségben vissza érkezett.

Elegyes dolgok.

A' Rénusi Palatinátusnak *Pfetersheim* nevű kántorjában egy helyen egy derék boros gazda jeles' tsere által characterizálta az ideí szüretet. Nem tréfából, nem is részegen vagy jádziságból, hanem egész érett meggondolással, ilyen *Contractusra* lépett egy más, hasonló de.ék boros gazdával: —

„*Contractus*. Őt hóld' jól megivelt-szőllőkertnek' ideí termése, egy pint 1811-dik esztendőbeli boréri, formáserént való kötés mellett oda adattatik.“

Angliában az 1588-dik esztendőben *Julius* 28 dikán jött-ki az első újság. *Mercurius* volt a' neve. Az első szám alatt kijött árkusát meg most is tartják a' *Britanniai* Muzéumban.

Jeles úzó maschinával tett próbát *Oktober* 2-dikán *Párisban* a' *Sequana* vizen *Schmidt* nevű mechanicus. A' maschináját *Paraponticus* karos széknek nevezi. Főbb része, egy gyűrű formájú olynagyságú persely, vagy pléh edény, hogy a' víz' felületén nem tsak egy tarisznyás embert, hanem még néhány napi eledelt is megbírjon. Ez úgy van alkatva, hogy az,

a' ki ennek segedelmével úszni akar, ezt a' karjai alá, és a' tsipó:hoz 's mejjéhez tsatolbatja szíjjak által. Az égygyik szíj a' tzömjai között másik a' vallain által keresztben jár el. Feje és karjai egészszen a' vízben kívül vagynak; a' karjait szabadon mozgathatja, a' mellýekkel két kised 's a' maschinához foglaltatva lévő lapátot mozgat, 's arra felé hajtja a' maschinát az egész gazdaszával egyetemben, a' merre jónak lenni gondolja. Az ember lefüggő egyenes-séggel áll a' vízben. Hogy a' maschina fel ne fordúljon 's az ember lábbal ne találjon felfelé fordúlni, ennek megakadályoztatására is van valami deszka a' perselyhez vagy piksishez foglalva. Az ember, a' ki ezen maschinával próbát tett, nem tsak hogy bátorsággal úszkált a' *Sequanának* égyik pártjáról a' másikra, hanem minden felé könnyen forgott, karjait könnyen mozgatta, 's a' zsebéből olykorolykor egy palatzkot is előrántott, 's kedveszerént ivott belőlle. Ez a' találmány arra való lenne, hogy azok a' kik hajótörést szenvednek, ennek segedelme által életjüket megtarthassák, 's még betsesebb drágaságaikat is megmenthessék. Hanem néhány esztendőknék előtte *Bavariában* is tettek volt már próbát egy ilyen találmánnyal.

Az a' *Lampedousa* vagy *Lapadusa* sziget, melyet mostanában az Északi Amerikai Égygyesült Státusok a' *Nápolyi* Királytól kívánnak 's a' magokéva tenni szeretnének, az, a' mellýről *Ariost* nevű régi Poéta azt költötte volt, hogy három Poéta és három Keresztény Ritterek, az *Európa* és *Afrika* között való veszekedésnek, hadakozásnak véget vetni akarván, ezen szigeten verekedtek légyen még közönséges megégygyezéssel. Egy szórszálhasogató *Fulgoso* nevű *criticus* ugyan megczáfolni iparkodott ezen állatásában a' nevezett Poétát, azt mondván néki, hogy *Lampedousa* szigetének felülete oly görtsős és hegyes völ-

gyes, hogy ott lehetetlen egy lábnymnyi térséget találni, annyival kevesebbé egy olyan térséget, a' hol hat Riiter ló hátán megverekedhessék egymással. Hanem *Ariostot* nem zavarta-meg ez az ellenvetés. Így felelt tsufolódva *Falgosónak*: — "Jó, jó; hanem azolta, hogy az úr ott járt, földindulás volt ott, és azt a' nagy térséget, a' hol az említett hat Riiterek verekedtek, egészen feltúrta."

Ritkaság. — Egy Anglus tisztnek írásából ilyen nevezetes megjegyzéseket adtak ki a' közönséges levelek, a' Napkeleti Indiai, *Anaconda* nevű kígyórol: —

„Fontos dologban *Ceylon* szigetére küldtetvén, a' Fő városnak éppen szelső szegletében kaptam szállást, a' honnét egyenesen egy erdőre szolgált a' látásom. A' szállásomtól nem messze állottak egy dombon négy nagy pálmafák, melyeknek nézésével minden reggel még ágyhafekve gyönyörködtettem magamat. Egy reggel úgy látztott, mintha egy igen vastag ág különös módon mozogná, le felé hajolván 's ide 's tova forogván, és egyik végével a' földet gyökere tsapván, 's ismét felfelé tartván, végére egészen eltűnven a' levelek között. Mídon ezen ritka játékot nagy hámulással néztem, egy *Ceyloni* lakos jöve hozzám kivel a' látott dologon való tsudálkozásomat közlöttem. Tehát ő is nézett a' pálmafák felé, 's még jobban ellámúlt mint én magam, 's annyira megijedett, hogy mint a' halál úgy elhalványodott, 's majd tsak nem elájúlt. Égre földre kért hogy minden ajtalmat erősen zárjam be, azt mondván, hogy az, a' mit én tságnak tartottam, egy természet nagyságú kígyó, ki kedve' töltésére különbkülömb forgásokban hánykódik, 's olykorolykor a' földre letsapván az alatta elmenő prédát elragadja. Meg is győződtem erről, 's figyelmetesebb ügyelésemmel mellett láttam, hogy egy kistsiny állatra letsapott 's azt a' fa ágai közé felragadta. Minekutánna közelebből értekez-

tem volna e' dologról, azt felelte a' *Ceyloni* lakos, hogy nagyon méltó a' tsudálkozásra hogy ezen kígyó oly közel jelent meg, holott ő tsak sűrű erdőben szokott tartózkodni, 's valamelly sűrű nagy fáról szokott lerohanni az ott általmenő 's magát bátorságban lenni gondoló utasra, 's meg öli azt. Ezen, mesének láttzó beszédet én soha el nem hittem volna, ha éppen akkor tulajdon szememmel nem láttam volna a' tsuda állatot, mellyről a' nagyságára nézve még többet 's irtóztatóbbat is lehetett gondolni. A' kígyó mind untalan folytatta a' maga játékát, és mi tizenketten együtt meghatároztuk, hogy ötet lóhaton és jó fegyveresen meg támadjuk 's meg öljük.“

„Odalovagolván tehát a' palma fak felé, de szükségtelen veszedelmnek is magunkat kitenni nem akarván, megállottunk sorba egy sűrűség megé, a' honnét jól tzelba vehettük. Ekkor éppen legnagyobb hévség volt; 's minekutánna közelről megnéztük a' kígyót, még sokkal nagyobbnak találtuk, mintsem előbb láttzott; sokáig így néztük félelmeren a' vad állatot, egyyikünk sem akarta puskáját sokáig elsűtni. E' közt hát elég időnk vala a' kígyót szemükel vizgalni, 's en elmondhatom, hogy minden leírásaik az efféle tsudaállatoknak tsak semmi ahoz képpest, a' mit mi magunk előtt láttunk. A' szigetbeliek állatják hogy ez a' kígyó sokkal nagyobb azoknál a' melyeket ők eddigien láttanak. Az egész kígyó egy oly szép 's egyszermind az undorodásig tsűf állat, hogy a' ki ezt tulajdon szemével nem látta, nem is képzelheti. Akora vastagságú, mint egy kartsu férjfi a' derekán, a' mellett pedig a' vastagságához tellyesen illó hosszúságú. (Folytatik)

H í r u d á s.

Egy minden Kar-Kor-Nem és Vallásbeli Emberekre nézve *interessant*, avagy haszonnal mulattató Kézírás került mostanság kezembe. A' Szent Föld, a' vagy Palestina jelenvaló állapotjának, az elebbe-

ninek is érdeklésével, és az ott lakó 's járó Keresztyének' Vallásos foglalatosságai' és a 'Törökök' nemetty Politikai rendtartásai' előadása mellett készült leirajzolását foglalja az magában. Maundrell Henrik Úrnak elébb Anglus, azután pedig Német nyelven kijött utazásbeli leirása szerint, nemelly más tudós Utazók' írásából is vett kibővítésekkel, több esztendőök előtt készítette azt Magyar nyelven Tek. Ns. Borsod és Heves Vármegyék Táblabírása Idősbb Szrógh Sámuel Úr, 's én azon Úrnak meg-egyezésével a' Magyar Világ eleibe kívánom azt botosátani De a' mostani szűk idő miatt, módomban nintsen, hogy a' béli közhasznú tzelomnak ez által magamtól megfelelhessek. Ezét kéntelenittetek a' Munkát, előfizetések, a' vagy *Praenumerationok* alá botosátani, és az Előfizetők számának megtudásától annak nyomtatását felfüggeszteni. Mellynek is megtudhatását az itt Miskoltzon folyó esztendőbéli December 16-dik napján tartandó Országos Vásárnak idejére reménylvén; annak akkor leendő vételével azon lézsek, hogy a' Munkán a' közelébb jövő esztendőbéli Juliánna Napján ugyan Miskoltzon tartandó Országos Vására által eshessek: 's akkor azok, kik a' Nyomtatványokat egyenesen az én Kezemből venni kívánják, azokat töltem hiba nélkül, azok pedig, kik inkább Pestén, vagy Debreczenben által venni szándékoznak, az oda való Szent József és Syörgy napi Vásárookra pontosan megkaphassák.

A' mi a' Nyomtatványok árrát nézi: tebát a' Könyv tsinos papíroson 's hasonló betűkkel nyomtatva legkönnyebb számításal 15 árkusokból fogván állani; mint hogy a' ki adásban a' tzel nem más hanem egyedül a' Magyarúl olvasni kedvellőknek haszonnal lehető gyönyörködtetése: ehez képest, ha bár az Előfizetők száma öt, vagy csak négy száznál többre nem fogna is telni, azokra nézve egy egy Nyomtatványnak árra váltó tzedulaszerént, 1 Rbf és 30 kr. lézsen.

Egyébb aránt egy olly Tartománynak és Környékeinek előadását tárgyazvan a' Munka, mellyben a' Keresztyénségnek Felállitoja az ő Váltásbéli foglalatosságait telyesítette, és a' mellynek mostani bitangolójától ohajtott visszaszerzéséért a' Keresztyének eleitől fogva anoyi vért ontottak, sőt tsak tsupa megláthatasáért is olly sokat fáradtak, és költöttek; 's e' mellett, egy ollyan kéz által léven annak leirása Magyar köntösbe öltöztetve, mellynek tiszta Magyarsága az általahajdan kibotsátott *Kodrusból*, és más aprólékos Munkákból esmeretes lehet: innen én a' szokott előre való ditséréssel felhagyván, egyedül azt látom szükségesnek, hogy az Előfizetők' neveit, azoknak fizetéscik' bészedőjit, 's az őket illetendő Nyomtatványok' általadójit, mint a' végeit általam conél fogva, a' bé vett szokás szerént, fáradságokért, 's a' nállok magokat jelentendő Előfizetők' Neveiknek, és azoktól béveendő Előfizetéseknek általok annak idejében 's pontosan hozzám leendő küldetéséért, a' vagy a' helyben talátható Királyi Cassabéli Hivatalok által az ide való Királyi Só Tisztséghez eszközölthető assignáltatásáért minden tizedik Nyomtatványnak nekik való ajánlásával, illendően meg kért Úrakat ki nevezem. u. m. lézsek azok.

Budánn Tek. Bikfalvi Falka Samuel, Mettző. — Debreczenben. Esküdt Barta István, Könyváros. — Györben. Tek. Laky Sámuel, Notarius. — Gyulán Bakay János, Könyvkötő. — *N Váradon.* Cserepes Jonathan, Könyvkötő, — *Pesten.* Eggenberger. Könyváros, — *Rév Komáromban.* Töltésy István, Könyvkötő, — *Holdmező Vársárhelyen.* Sárosi Benjámin Könyvkötő. — *Erdélyben Kolosváron.* Gudmon János Könyváros, — *M. Vársárhelyen.* Debretzeni István, Könyvkötő Urak.

Költ Miskoltzom 7-dik Oktob. 1816.

Ns. Szigethy Mihály

Cs. Kir. Privil. Typographus által.